

Szczepan Czarnecki

„Europa jako zadanie”: priorytety prezydencji Republiki Czeskiej w Radzie UE

Pierwszego lipca 2022 r. Republika Czeska objęła rotacyjną, półroczną prezydencję w Radzie UE, będącą drugą już prezydencją tego państwa po przystąpieniu do Unii Europejskiej w 2004 r. Na priorytety objętego po Francji przewodnictwa w znaczącym stopniu wpłynęła agresja Federacji Rosyjskiej na Ukrainę. Podczas sześciomiesięcznego okresu prezydencji Republika Czeska skoncentruje się na pięciu obszarach priorytetowych. Okres ten będzie również stanowił sprawdzian dla rządu Petra Fiali (ODS), który będzie próbował naprawić nadszarpniętą w 2009 r. reputację państwa, kiedy to w okresie pierwszej prezydencji Czech w Radzie UE obalono koalicyjny rząd Mirka Topolánka (ODS).

Priorytety. Podczas sześciomiesięcznej prezydencji w Radzie UE rząd Republiki Czeskiej zadeklarował skoncentrowanie się na pięciu obszarach priorytetowych, które mają stanowić odpowiedź Unii na atak Federacji Rosyjskiej na Ukrainę w lutym br. Jako główne cele przewodnictwa koalicyjny rząd Czech wskazuje: poradzenie sobie się z kryzysem uchodźczym i powojenną odbudowę Ukrainy, bezpieczeństwo energetyczne UE, wzmocnienie europejskich zdolności obronnych i bezpieczeństwa cyberprzestrzeni, strategiczną odporność gospodarki europejskiej oraz odporność instytucji demokratycznych w krajach Wspólnoty. Rząd Republiki Czeskiej nie przedstawia szczególnych ambicji w polityce klimatycznej. W priorytetach czeskiej prezydencji cele w tym zakresie (pakiet „Gotowi na 55”) skupiają się przede wszystkim na bezpieczeństwie dostaw i odchodzeniu od rosyjskich paliw kopalnych. W kwestiach integracji europejskiej oczekuje się również większej aniżeli w przypadku zakończonej w czerwcu prezydencji francuskiej koncentracji na problemie integracji państw Bałkanów Zachodnich z Unią Europejską.

Kryzys uchodźczy i odbudowa Ukrainy. W obliczu militarnej agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę rząd Republiki Czeskiej deklaruje kontynuację działań na rzecz obrony suwerenności i integralności terytorialnej Ukrainy przy użyciu wszystkich narzędzi i programów oferowanych przez UE, nie wykluczając możliwego zaostrzenia sankcji wobec Federacji Rosyjskiej. Koalicyjny rząd Petra Fiali znaczną uwagę poświęca również problematyce migracyjnej, deklarując mobilizację oraz wykorzystanie wszystkich możliwych instrumentów na rzecz pomocy państwom członkowskim dotkniętym kryzysem uchodźczym. W tym zakresie – we współpracy z Komisją Europejską – gabinet Petra Fiali skupi się na elastycznych transferach środków i tworzeniu niezbędnych struktur, aby pomóc państwom najbardziej dotkniętym kryzysem uchodźczym. Szczególne znaczenie w tym obszarze ma mieć ochrona dzieci, zapewnienie uchodźcom dostępu do edukacji, dostęp osób uchodźczych do rynku pracy oraz zapewnienie im świadczeń zdrowotnych.

Bezpieczna energia dla Europy. Kolejnym priorytetem wyznaczonym przez rząd Republiki Czeskiej jest bezpieczeństwo energetyczne i niezależnienie dostaw paliw od państw zagrażających bezpieczeństwu Unii. Kluczowe znaczenie ma tu zerwanie zależności części państw UE, w tym Czech, od importu paliw kopalnych z Federacji Rosyjskiej. W okresie najbliższych sześciu miesięcy rząd Republiki Czeskiej deklaruje podjęcie działań na rzecz przyspieszenia wdrażaniu planu REPowerEU, którego istotną częścią jest dywersyfikacja źródeł energii, wsparcie logistyczne oraz przejście na niskoemisyjne i odnawialne źródła energii. W okresie prezydencji Czechy deklarują gotowość do pracy nad wdrożeniem regulacji rezerw gazu w UE i wsparciem dobrowolnych wspólnych zakupów, tak aby Wspólnota mogła wykorzystać swoje uprawnienia podobnie jak w przypadku zakupu szczepionek przeciwko COVID-19. Rząd Republiki Czeskiej podkreśla również potrzebę dekarbonizacji przemysłu gospodarek UE oraz przejście z gazu ziemnego na wodór. Podstawę czeskiej prezydencji ma stanowić jednak plan krótkoterminowy, tj. niezależnienie się od rosyjskich paliw kopalnych. Jednocześnie podkreśla się wdrożenie odpowiedniej kombinacji narzędzi, które miałyby zmniejszyć negatywne skutki społeczne i gospodarcze wysokich cen energii, co wymaga implementacji odpowiednich transferów społecznych i wsparcia gospodarstw domowych.

Bezpieczeństwo, obronność i cyberprzestrzeń. Priorytetem rządu Czech w polityce europejskiej jest również wzmocnienie europejskich zdolności obronnych i bezpieczeństwo w cyberprzestrzeni. Rząd Republiki Czeskiej zadeklarował, że w ramach prezydencji skoncentruje się na zwiększaniu zdolności w zakresie bezpieczeństwa i obrony, szczególnie we współpracy z NATO. Ponadto ma zostać położony nacisk na współpracę i inwestycje dotyczące zmniejszania zależności technologicznej, zwłaszcza w odniesieniu do nowych technologii i innowacji. Kluczowe znaczenie w tym kontekście ma mieć wzmocnienie powiązanych zdolności przemysłowych w Unii. W najbliższych miesiącach rząd Czech planuje także podniesienie znaczenia bezpieczeństwa cybernetycznego i skupienie się na geopolitycznym kontekście nowych technologii. Podkreśla się również potrzebę dynamicznego rozwoju hybrydowego zestawu narzędzi do walki z dezinformacją. W trakcie trwania prezydencji rząd Republiki Czeskiej zwróci szczególną uwagę na bezpieczeństwo cybernetyczne instytucji, organów i agencji UE.

Odporność europejskiej gospodarki. Wśród priorytetów rządu w okresie przewodniczenia Radzie UE podkreśla się znaczenie budowy odporności gospodarczej Wspólnoty. Pandemia COVID-19 i rosyjska agresja na Ukrainę doprowadziły do szoku inflacyjnego, zwiększyły niepewność na rynku i ujawniły słabość globalnych łańcuchów dostaw. Inwazja rosyjska wywołała największe od kilkudziesięciu lat zakłócenia na rynkach towarowych. Rząd Republiki Czeskiej podkreśla, że Unia musi zasadniczo zmniejszyć swoją zależność od wrogich lub niestabilnych reżimów, na rzecz optymalizacji samowystarczalności. W celu wzmocnienia odporności strategicznej konieczne jest ukierunkowane wsparcie konkurencyjności technologicznej w oparciu o własne moce produkcyjne oraz pogłębienie wolnego handlu z demokratycznymi państwami poza Wspólnotą. Szczególny nacisk ma zostać położony na bezpieczeństwo łańcuchów dostaw technologii informatycznych. Kolejnym celem ma być także przyspieszenie procesu zawierania umów handlowych z państwami demokratycznymi oraz pogłębienie współpracy transatlantyckiej w ramach Rady UE–USA ds. Handlu i Technologii z naciskiem na współpracę strategiczną, w tym wspólne działania na rzecz odporności łańcuchów dostaw. Wśród przedstawionych priorytetów jest także przyspieszenie cyfryzacji i automatyzacji przemysłu europejskiego, co ma umożliwić rozszerzenie konkurencyjnej produkcji w Unii, zwłaszcza w sektorach strategicznych. Plany rządu Petra Fiali podkreślają również potrzebę dalszego pogłębienia rynku wewnętrznego, zwłaszcza w obszarze usług i gospodarki cyfrowej, a jednocześnie poprawy otoczenia biznesowego – w tym wsparcia nauki, badań i innowacji – co pozwoli prowadzić do wzrostu konkurencyjności europejskich firm.

Odporność instytucji demokratycznych. Rząd Czech deklaruje działania na rzecz wzmocnienia odporności instytucji, które mają fundamentalny wpływ na utrzymanie i rozwój wartości demokracji i praworządności w Unii Europejskiej. Należą do nich m.in. przejrzyste finansowanie partii politycznych, niezależność środków masowego przekazu

i otwarty dialog z obywatelami. W kontekście międzynarodowym w okresie prezydencji planowane jest wdrożenie Europejskiego Planu Działań na rzecz Praw Człowieka i Demokracji oraz wzmocnienie zdolności wspierania społeczeństwa obywatelskiego i niezależnych mediów a także odporności na zagrożenia cybernetyczne i hybrydowe.

Podsumowanie. Republika Czeska po raz ostatni stanęła na czele UE w pierwszej połowie 2009 roku. Czechy – tak jak poprzednio – utworzą trio prezydencji wspólnie z Francją oraz Szwecją. Ze względu na toczącą się od lutego wojnę na wschodzie kontynentu Ukraina, a w szczególności jej suwerenność oraz kryzys uchodźczy, będą odgrywać kluczową rolę w okresie czeskiej prezydencji. W przypadku polityki europejskiej największe znaczenie zyskują niezależność energetyczna, bezpieczeństwo oraz stabilność gospodarcza Unii, zaś w krótkim terminie czasowym – bezpieczeństwo gazowe oraz żywnościowe. Oczekuje się przywrócenia debaty dotyczącej państw Bałkanów Zachodnich. W październiku w Pradze odbędzie się specjalny szczyt, którego tematem przewodnim będzie szersza współpraca Unii Europejskiej z państwami nieczłonkowskimi. Rząd Republiki Czeskiej niewątpliwie dołoży wszelkich starań, aby w wydarzeniu wziął udział prezydent Ukrainy Wołodymyr Zełenski.